

RP 77/2015 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att universitetslagen och yrkeshögskolelagen ändras.

Enligt propositionen föreslås i universitetslagen och yrkeshögskolelagen bestämmelser om studieavgifter som ska tas ut av studerande från länder utanför Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för sådan utbildning på främmande språk som leder till lägre eller högre högskoleexamen. Studieavgiften föreslås vara minst 1 500 euro per läsår. Enligt förslaget ska högskolorna ha ett stipendiesystem genom vilket studierna för dem som deltar i avgiftsbelagd examensutbildning stöds. Det föreslås även att bestämmelserna om uppdragsutbildning i universitetslagen och yrkeshögskolelagen preciseras.

I propositionen föreslås att de bestämmelser i universitetslagen och yrkeshögskolelagen som gäller utvecklingsplanen för utbildning och forskning upphävs. Det föreslås även att bestämmelserna om omprövnings- och rättelseförfarande i universitetslagen preciseras.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2016.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

1.1 Lagstiftning och praxis

Enligt 8 § i universitetslagen (558/2009) och 12 § i yrkeshögskolelagen (932/2014) är den undervisning som leder till högskoleexamen och urvalsproven i anslutning till antagningen av studerande avgiftsfria för både finländska och utländska studerande.

Ett undantag från huvudregeln om avgiftsfri examensutbildning är bestämmelserna i 9 § i universitetslagen och 13 § i yrkeshögskolelagen om högskolornas möjlighet att ordna uppdragsutbildning. Med uppdragsutbildning avses försäljning av utbildning som leder till examen till grupper av studerande utanför EU/EES-området. Utbildningen beställs och betalas av en privaträttslig eller offentligrättslig juridisk person, t.ex. en stat, en internationell organisation, ett offentligt samfund, en stiftelse eller ett privat samfund. Avgifter kan inte tas ut direkt eller indirekt av de studerande.

Högskolorna fick åren 2010—2014 ta ut avgifter av studerande som kommer från länder utanför EU/EES-området och som hade antagits till ett sådant utbildningsprogram på främmande språk som leder till högre högskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen. Bestämmelser om försöket finns i 10 § i universitetslagen och i 26 b § i den gamla yrkeshögskolelagen (351/2003) som gällde till utgången av 2014. Högskolorna bestämde storleken på de avgifter som togs ut. För att högskolorna skulle få ta ut avgifter krävdes att de har ett stipendiesystem som vid behov kan användas för att stödja studierna för dem som studerar inom avgiftsbelagda utbildningsprogram.

I internationaliseringsstrategin för högskolorna 2009—2015 anges som mål att skapa ett genuint internationellt högskolesamfund vid de finländska högskolorna bl.a. genom att antalet utländska lärare, forskare och examensstuderande ökas. Målet är att 20 000 utländska examensstuderande ska studera vid finländska högskolor 2015. Detta mål har i praktiken redan nåtts. Antalet utländska examensstuderande har mer än tredubblats under 2000-talet. Även deras andel av samtliga studerande vid finländska högskolor har ökat, eftersom det totala antalet studerande är så gott som oförändrat. År 2014 studerade sammanlagt 19 880 utländska examensstuderande vid de finländska yrkeshögskolorna och universiteten. De utländska examensstuderandenas andel av samtliga examensstuderande vid högskolorna var cirka 6,7 %. De utländska studerandena vid yrkeshögskolorna studerar främst inom sådana program på främmande språk som resulterar i yrkeshögskoleexamen och där den målsatta studietiden är 3,5—4 år (210—240 studiepoäng). Vid universiteten studerar de utländska studerandena i regel inom tvååriga program som leder till magisterexamen (120 studiepoäng). Av samtliga utländska studerande vid universiteten avlade ca 60 % (6 171) högre högskoleexamen 2014. Andelen studerande som avlade doktorexamen var 33 % (3 436).

År 2014 kom cirka 77 % (15 330) av de utländska examensstuderandena från länder utanför EU/EES-området. Vid yrkeshögskolorna studerade 9 553 utländska studerande, varav cirka 81 % (7 763) kom från länder utanför EU/EES-området. Av de 10 327 utländska universitetsstuderandena kom 73 % (7 567) från länder utanför EU/EES-området. Som nya studerande började sammanlagt 2 310 utländska studerande (1 889 studerande från länder utanför EU/EES-området) studera vid yrkeshögskolor. Vid universiteten inledde 1 976 personer (1 781 från länder utanför EU/EES-området) grundexamensutbildning som nya studerande.

Som ett led i reformen av högskolornas antagning av studerande har universitetslagen och yrkeshögskolelagen ändrats så att Utbildningsstyrelsen tar ut en terminsspecifik handläggningsavgift för ansökan av sökande som har genomgått en annan utbildning än utbildning som ger högskolebehörighet och som ingår i utbildningssystemet i en annan stat än en sådan som hör till EU/EES-området eller i Schweiz. Avsikten med handläggningsavgiften är att täcka de extra kostnader som föranleds av granskningen av högskolebehörigheten och ordnandet av stöd-tjänster. Avgiften tas ut första gången vid antagningen till utbildning som inleds hösten 2016.

1.2 Bedömning av nuläget

Med hjälp av försöket med terminsavgifter vid högskolorna ville man utreda vilken effekt en övergång till avgiftsbelagda utbildningsprogram skulle ha på högskolornas internationalisering, på den finländska högskoleutbildningens dragningskraft och på kvaliteten på utbildningen på främmande språk. I enlighet med regeringsprogrammet utvärderades försöket med terminsavgifter för studerande från länder utanför EU och EES.

Till följd av att så få högskolor och program deltog i försöket med terminsavgifter uppfyllde försöket inte de förväntningar som ställts på det. Försöket har inte haft någon större ekonomisk betydelse för högskolorna. Högskolorna ansåg att ett stort hinder för deltagande var att försöket var kort och tidsbundet. Frivilligheten i att ta ut avgifter uppmuntrade inte heller högskolorna att delta i försöket, eftersom utbildningsprogram som tog ut avgifter skulle ha varit i en svår konkurrenssituation med avgiftsfria utbildningar för samma målgrupp. Högskolorna upplevde också att syftena med försöket var vaga. För yrkeshögskolornas del var deltagandet i försöket oändamålsenligt, eftersom försöket endast gällde examensprogram inom den andra cykeln och nästan alla utländska studerande vid yrkeshögskolorna studerar inom program för grundexamen. Inställningen till avgiftsbelagda studier var också en principiell fråga som begränsade deltagandet i försöket och ledde till friktion inom de deltagande högskolorna. Man beförde också att avgifterna skulle leda till ett minskat antal sökande. Det upplevdes besvärligt och tidskrävande att skapa ett stipendiesystem.

Alltför få högskolor och program deltog i försöket och det är därför inte möjligt att utifrån försöket dra långt gående slutsatser om konsekvenserna av avgiftsbelagda studier. Trots detta gav försöket många värdefulla erfarenheter och observationer, och på basis av dem är det möjligt att utveckla högskolornas internationalisering, stöd-tjänster och marknadsföring.

Enligt utredningsgruppen för främjande av utbildningsexport (Finland ut på den internationella utbildningsmarknaden - ett åtgärdsprogram för att förbättra förutsättningarna för utbildningsexporten, undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2013:9) utgör den avgiftsfria utbildningen ett betydande hinder för högskolornas utbildningsexport, eftersom den internationella kommersiella utbildningsverksamheten ofta grundar sig på att sälja examensinriktad utbildning till studerande. Utredningsgruppen föreslog en revidering av lagstiftningen, med beaktande av den allt större globala efterfrågan på utbildning och intresset för finländskt kunnande samt med beaktande av de likvärdiga verksamhetsförutsättningarna för finländska aktörer på den internationella utbildningsmarknaden.

Som konsumenter och arbetstagare genererar utländska studerande inkomster till det finländska samhället. I många länder har det bedömts att utländska studenter är betydelsefulla för samhället, även om de inte deltar i sina utbildningskostnader.

Med statens medel täcks för närvarande årligen kostnader för utbildningen för cirka 20 000 utländska studerande. Ungefär tre fjärdedelar av dem kommer från länder utanför EU/EES-området. Om de studerande själva deltog i utbildningskostnaderna skulle detta självfallet inverka på hur mycket offentliga medel som behövs för att täcka utbildningskostnaderna.

En ökning av antalet internationella studerande förutsätter en utvidgning av finansieringsbasen för högskoleutbildningen. Inom ramen för de nuvarande resurserna har de finländska högskolorna ingen möjlighet att i betydande grad öka antalet utländska studerande. Finland har ingen möjlighet att tillgodose efterfrågan på utbildning från utvecklingsländerna eller tillväxtekonomierna genom att ständigt öka volymen av utbildningar som är avgiftsfria för studerande, samtidigt som den offentliga finansieringen av utbildningen utsätts för betydande nedskärningar.

Utöver utmaningarna i samband med försöket med terminsavgifter har också bestämmelserna om högskolornas uppdragsutbildning ansetts vara problematiska. Bestämmelserna om uppdragsutbildningen fogades till universitets- och yrkeshögskolelagstiftningen vid ingången av 2008, i ett läge då det hade bestämts att utbildning som leder till examen utan undantag är avgiftsfri för alla studerande. I samband med att det föreskrevs om försöket med terminsavgifter granskades inte bestämmelserna om uppdragsutbildningen separat.

Enligt högskolornas uppfattning är den uppdragsutbildning som fastställts genom lag inte känd internationellt, och det har varit svårt att hitta sådana beställare av utbildning som avses i lagen. Ur högskolornas synvinkel har det också varit oklart om högskolornas ansvar omfattar ansvaret för att försäkra sig om att den som beställer utbildningen inte tar ut avgifter av dem som deltar i utbildningen. Uppdragsutbildning som leder till examen har knappast alls genomförts.

Införandet av studieavgifter förutsätter att bestämmelserna om uppdragsutbildning anpassas till bestämmelserna om studieavgifter så att helheten är fungerande och klar både för de högskolor som deltar i utbildningsexporten och för de utländska studerandena.

1.3 Den internationella utvecklingen och utländsk lagstiftning

Enligt OECD:s nyaste publikation *Education at a Glance 2014* har antalet högskolestuderande som studerar utanför sitt eget hemland mer än fördubblats under 2000-talet. År 2000 studerade sammanlagt 2,1 miljoner personer utanför sitt hemland, och 2012 var antalet personer 4,5 miljoner. Över hälften av dem (53 % år 2012) kom från länder i Asien, vanligen från Kina, Indien och Sydkorea.

De som studerar utanför sitt hemland, dvs. så kallade internationella studerande, studerar huvudsakligen i engelskspråkiga länder. Australien, Storbritannien och Förenta staterna tar emot en tredjedel av alla internationella högskolestuderande. Över hälften av alla internationella högskolestuderande studerar i Australien, Kanada, Frankrike, Tyskland, Storbritannien eller Förenta staterna.

I Luxemburg, Australien, Storbritannien, Schweiz, Nya Zeeland och Österrike utgör de internationella studerandena mer än 10 % av alla högskolestuderande. I de nordiska länderna, med undantag av Danmark, är antalet internationella studerande lägre än medeltalet inom OECD-länderna (cirka 8 %, ISCED Tertiary A –type education).

I de flesta OECD-länder tas det av de studerande ut en avgift för sådan högskoleutbildning som leder till examen och som finansieras med offentliga medel. I de länder som tar ut en avgift betalar utländska studerande ofta en högre avgift än det egna landets medborgare. Avgiften varierar från några hundra euro till tiotusentals euro per läsår. Endast i Finland, på Island och i Norge är högskoleutbildningen avgiftsfri både för det egna landets medborgare och för utländska studerande. På Island tas det dock av alla ut en administrativ registreringsavgift på cirka 485 euro, och i Norge kan en avgift tas ut vid privata högskolor som hör till högskolesystemet.

Utifrån OECD:s publikation Education at a Glance 2014 kan avgiftspraxis i de olika länderna grovt indelas i tre grupper. De högsta avgifterna för andra än det egna landets medborgare togs 2012 ut av Australien, Storbritannien, Österrike, Belgien, Kanada, republiken Tjeckien, Danmark, Estland, Irland, Nederländerna, Nya Zeeland, Polen, Ryssland, Turkiet och Förenta staterna. Spanien, Sydkorea, Italien, Japan, Mexiko, Frankrike, Tyskland och Schweiz tillämpade lika villkor för alla studerande när avgifterna fastställdes. Island, Norge och Finland tog inte ut någon terminsavgift. Estland har sedan läsåret 2014—2015 tagit ut avgifter för utbildning på främmande språk av alla studerande, och har bundit terminsavgifterna till studieframstegen. Vid vissa estniska högskolor kan avgifterna vara olika för EU-medborgare och andra utländska studerande. I Tyskland har några delstater tagit ut terminsavgifter av studerande, men senast från och med läsåret 2014—2015 har delstaterna avstått från att ta ut avgifterna. Dessutom tas olika ansökningsavgifter ut i flera länder i Europa.

Vid bedömningen av internationell praxis ska de avgifter som tas ut för högskoleutbildningen, stipendiepraxis och andra ekonomiska stöd för studerande (inkl. beskattningspraxis) beaktas för varje land som en helhet. Likaså ska övriga faktorer som påverkar studerandenas utkomst, t.ex. situationen på arbetsmarknaden, beaktas.

Väsentliga jämförelseländer för Finlands del är de övriga nordiska länderna, där högskolor som finansieras med offentliga medel i regel inte tar ut terminsavgifter av det egna landets medborgare för sådan högskoleutbildning som leder till examen.

Hösten 2011 införde Sverige både terminsavgifter och ansökningsavgifter för studerande från länder utanför EU/EES-området. Besluten grundar sig på det kraftigt ökade antalet sökande och studerande. Antalet utländska studerande vid högskolorna mer än fördubblades under 2006—2010 (år 2006 cirka 11 800, år 2010 cirka 27 900). Mest ökade antalet studerande från länder utanför EU/EES-området.

Terminsavgifterna och ansökningsavgifterna medförde en betydande minskning av antalet avgiftsskyldiga utländska sökande och utländska nya studerande. Hösten 2011 sjönk antalet sökande från länder utanför EU/EES-området med cirka 80 % i jämförelse med året innan, men antalet har sedan långsamt ökat. Antalet nya studerande från länder inom EU/EES-området och deras andel av alla utländska studerande, liksom även antalet studerande inom ramen för utbytesprogram, ökade dock. Detta innebär att antalet nya utländska studerande minskade med cirka en tredjedel. Antalet håller åter på att öka.

Efter den plötsliga nedgången 2011 har också antalet studerande som kommer från länder utanför EU/EES-området och som betalar de nya terminsavgifterna ökat. I Sverige antogs 2011 sammanlagt 4 600 studerande till den avgiftsbelagda utbildningen. Cirka en fjärdedel (1 350 studerande) tog emot en studieplats. Stipendium beviljades 40 % av dem som tagit emot en plats. På motsvarande sätt antogs 2012 sammanlagt 5 800 studerande till de avgiftsbelagda utbildningsprogrammen. Av dem tog 1 740, dvs. cirka en fjärdedel, emot studieplatsen. Stipendium beviljades 38 % av de avgiftsskyldiga studerandena. Hösten 2013 var antalet avgiftsskyldiga studerande redan 2 230. Den största delen av dem (1 630) studerar inom ett ettårigt eller tvåårigt program. Över hälften av de nya studerandena inom magisterprogrammen studerar utan stipendium.

Beloppet av terminsavgifterna varierar enligt utbildning och det ska fastställas enligt kostnaderna för utbildningen. Terminsavgifterna är vanligen 8 500–15 000 euro per år, men för studier i t.ex. medicin eller konst kan terminsavgiften vara dubbelt eller t.o.m. tre gånger så hög. Ansökningsavgifter tas ut av sökande från länder utanför EU/EES-området. Avgiften på 900 SEK (ca 95 euro) gäller enskilda ansökningsperioder. Ansökningsobjektens antal har inte begränsats.

RP 77/2015 rd

Den utbildning som ordnas som uppdragsutbildning har varit obetydlig och samma gäller intäkterna från den. År 2013 uppgick intäkterna från terminsavgifterna till 301 miljoner svenska kronor (cirka 32 miljoner euro). Det föregående året var intäkterna 218 miljoner svenska kronor (cirka 23 miljoner euro). Intäkterna från terminsavgifterna riktas till utbildningsdepartementet som återbördar en del av intäkterna till högskolorna. Intäkterna från terminsavgifterna används både till stipendier för studerande från länder utanför EU/EES-området och till åtgärder för att förbättra högskoleutbildningens kvalitet.

I *Danmark* har högskolorna från och med läsåret 2006/2007 tagit ut terminsavgifter av alla högskolestuderande från länder utanför EU/EES-området. Storleken på studieavgiften beror på de kostnader som utbildningen orsakar och den varierar mellan 6 000 och 16 000 euro.

I Danmark sjönk antalet utlänningar som sökte till högskoleutbildning betydligt efter att terminsavgifterna infördes. Förändringen syntes i synnerhet i fråga om antalet sökande från länder utanför EU/EES-området. Efter reformen sjönk antalet omedelbart med cirka en tredjedel. Även om antalet studerande från länder utanför EU/EES-området senare har stigit så har det aldrig stigit till sin tidigare nivå. Det totala antalet utländska studerande har dock mer än fördubblats efter att avgifterna infördes. Detta beror på att det vid de danska universiteten och högskolorna studerar allt fler studerande från länder utanför EU/EES-området. I Danmark tas ansökningsavgift inte ut av sökande.

I den offentligt stödda högskoleutbildningen i Norge tar man inte ut terminsavgifter. Norska studerande betalar en anmälningsavgift per termin på cirka 300—600 norska kronor (50—100 euro). En betald anmälningsavgift är bl.a. en förutsättning för att få delta i tentamina.

Antalet utländska studerande i Norge har ökat mellan åren 2004 och 2013 från cirka 8 500 till cirka 21 000.

I Norge har man under de senaste åren gjort kalkyler över kostnaderna för att införa terminsavgifter. Frågan om terminsavgifter för studerande från länder utanför EU/EES-området var aktuell i samband med behandlingen av budgeten för 2015. Enligt den då aktuella regeringspropositionen har de statliga högskolorna från och med höstterminen 2015 rätt att ta ut avgifter av studerande från andra länder än EU-länderna och Schweiz. Det föreslogs ett avgiftsbelopp på 95 000 norska kronor (ca 11 200 euro) per år. Avgifter ska inte kunna tas ut av utbytesstuderande och sådana studerande som får stöd från Norge för sina studier. Regeringen föreslog samtidigt att den totala finansieringen av högskolorna ska minskas och att högskolorna från och med 2017 inte längre ska få basfinansiering utifrån de studiepoäng som betalande studerande avlagt. Regeringen drog dock tillbaka propositionen om terminsavgifter i november 2014.

1.4

1.5 Föreslagna ändringar

Det föreslås att universitetslagen och yrkeshögskolelagen ändras så att högskolorna tar ut studieavgifter av högskolestuderande från länder utanför EU/EES-området för sådan utbildning på främmande språk som leder till lägre eller högre högskoleexamen.

Syftet med propositionen är att främja högskolornas möjligheter till utbildningsexport och att bredda högskolornas finansieringsgrund. Regeringen har även som mål att öka utbildningsex-

RP 77/2015 rd

portens volym. Enligt en utredning av Tekes var värdet av utbildningsexporten 268 miljoner euro 2014. Regeringens mål är att öka volymen till 350 miljoner euro före 2018.

Enligt den föreslagna 10 § i universitetslagen och 13 a § i yrkeshögskolelagen ska studieavgifter inte tas ut av finländska medborgare och medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen (schweiziska medborgare) med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av den som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av ovan nämnda personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Bestämmelserna om vem studieavgift inte ska tas ut av motsvarar de bestämmelser i universitetslagen och yrkeshögskolelagen som tillämpades vid försöket med terminsavgifter samt gällande bestämmelser om uppdragsutbildning.

Studieavgifter ska enligt förslaget bara tas ut av studerande inom utbildning på främmande språk. Därmed tas studieavgifter inte ut av studerande inom finsk- eller svenskspråkig utbildning, oberoende av nationalitet. På detta sätt kan man stödja sådana studier vid finländska högskolor som bedrivs på de inhemska språken. Goda kunskaper i finska eller svenska främjar möjligheten för utländska studerande att placera sig på den finländska arbetsmarknaden efter att de studerande blivit utexaminerade.

Studieavgifter tas endast ut för utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen samt sådan universitetsutbildning som leder till lägre eller högre högskoleexamen.

Studieavgifter ska inte tas ut för vetenskaplig och konstnärlig påbyggnadsutbildning, som till sin karaktär avviker väsentligt från den utbildning som leder till lägre och högre högskoleexamen. Inom påbyggnadsutbildningen är den del som utgörs av kurser, föreläsningar och tentamen rätt liten och tyngdpunkten inom utbildningen ligger på den forskning eller konstnärliga verksamhet som leder till ett lärdomsprov. De som bedriver fortsatta studier står dessutom ofta i anställningsförhållande till ett universitet eller någon annan arbetsgivare eller får en finansiering som kan jämföras med lön från någon annan aktör som finansierar forskningen (t.ex. stipendier från stiftelser), och de betalar skatt på sin lön eller sitt stipendium.

Enligt förslaget ska studieavgiften vara minst 1 500 euro per läsår. Högskolorna beslutar om de arrangemang som hänför sig till uttagandet av avgiften. Högskolorna kan bestämma att storleken på studieavgifterna är sådan att avgifterna stöder högskolornas strategier vad beträffar internationaliseringen. Avgifterna kan variera mellan olika högskolor och mellan olika utbildningar vid högskolorna. Inom samma utbildningsområde ska det således kunna erbjudas utbildning till olika pris. Studieavgiften behöver inte motsvara de faktiska utgifterna för utbildningen. Eftersom det inte fastställs någon övre gräns för studieavgifterna, kan högskolorna snabbt och smidigt reagera på förändringar på den internationella utbildningsmarknaden, beakta olika kostnader och olika särdrag inom olika områden och utnyttja efterfrågan inom vissa områden och på vissa program. För att säkra en jämlik konkurrenssituation är det nödvändigt att fastställa en undre gräns. Med tanke på den inbördes konkurrenssituationen mellan de finländska högskolorna är det skadligt om studerande samtidigt erbjuds både avgiftsbelagd utbildning och avgiftsfri eller formellt avgiftsbelagd utbildning.

Studerande från länder utanför EU/EES-området betalar en del av kostnaderna för sin utbildning. Intäkterna från avgifterna disponeras av högskolorna och tilläggsinkomsten av studieavgifterna minskar inte det totala beloppet av den statliga basfinansieringen.

RP 77/2015 rd

Enligt förslaget ska högskolorna ha ett stipendiesystem genom vilket studierna för dem som deltar i avgiftsbelagd examensutbildning stöds. En högskola bestämmer om praxis i fråga om sitt stipendiesystem på ett sådant sätt att praxisen smidigt stöder högskolans rekryteringspolitik och marknadsföring. Högskolan bestämmer storleken på stipendierna, kriterierna för att bevilja stipendier och stipendiernas maximibelopp. I praktiken kan stipendiesystemet genomföras smidigt och enkelt även utan att ett separat stipendium beviljas på ett sådant sätt att en del av de studerande som omfattas av avgiftsbelagda studier helt eller delvis befrias från terminsavgifter. Högskolorna kan också, om de så önskar, komma överens om att utveckla ett gemensamt stipendiesystem. Utöver högskolorna kan även andra aktörer, t.ex. olika stiftelser eller studerandens hemland, erbjuda stipendier.

Avsikten är även att senare utveckla incitament för att få de studerande som har betalt terminsavgifter att stanna i Finland. Ett incitament kan t.ex. vara en ersättning av samma typ som studielånskompensation, som betalas till den som har avlagt examen vid en finländsk högskola, betalat terminsavgift eller arbetat i Finland en viss tid.

Det är nödvändigt att vid sidan av de bestämmelser om studieavgifter som föreslås i propositionen bibehålla gällande bestämmelser om högskolornas uppdragsutbildning. Enligt den föreslagna 9 § i universitetslagen och 13 § i yrkeshögskolelagen ska högskolorna också i fortsättningen ha möjlighet att för en grupp av studerande ordna sådan uppdragsutbildning som leder till examen. Högskolorna ska av den som beställer utbildningen ta ut en sådan avgift som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen i stället för studieavgifter som tas ut av en enskild studerande. Det är möjligt att ordna uppdragsutbildning på ett smidigare sätt än annan examensutbildning med beaktande av beställarens särbehov i anknytning till utbildningens struktur och innehåll samt till tidtabellen för utbildningen. För att förbättra möjligheterna att genomföra uppdragsutbildning införs dock en bestämmelse i 9 § i universitetslagen och 13 § i yrkeshögskolelagen, enligt vilken den som har beställt utbildningen har rätt att ta ut avgifter av de studerande som deltar i uppdragsutbildningen i enlighet med lagstiftningen i beställarens placeringsstat eller i enlighet med beställarens praxis. En finländsk högskola tar inte heller i fortsättningen ut avgifter av studerande som deltar i uppdragsutbildning, utan utbildningen finansieras i sin helhet av den som har beställt utbildningen.

I samband med att studieavgifterna införs är avsikten att slopa handläggningsavgiften för ansökan vid antagningen till den utbildning som börjar på hösten 2017. En separat regeringsproposition kommer att överlämnas om detta.

I propositionen föreslås även att bestämmelserna om utvecklingsplanen för utbildning och forskning i universitetslagen och yrkeshögskolelagen upphävs. Avsikten är att de normer som i fortsättningen styr dimensioneringen av utbildningen vid behov ska behandlas i ministerarbetsgruppen för kompetens och utbildning och vid behov tas in i statsrådets rambeslut. Förslaget grundar sig på en framställning av projektet för utveckling av statens styrsystem (OHRA) för att minska statsrådets styrdokument av strategisk karaktär som är åtskilda från regeringens verksamhetsplan under innevarande regeringsperiod.

I propositionen föreslås även att 82 § gällande omprövnings- och rättelseförfarande i universitetslagen preciseras. Paragrafen har ändrats genom en lag som träder i kraft den 1 januari 2016 i samband med ett omfattande projekt för översyn av bestämmelserna om sökande av ändring i förvaltningsärenden (lag om ändring av universitetslagen 960/2015, RP 230/2014 rd). Det föreslås att de tidsfrister enligt bestämmelsen som uppställts för en begäran om rättelse förenhetligas på ett sådant sätt att omprövning får begäras inom 14 dagar även av ett beslut som avses i paragrafens 4 mom. och som fattats med anledning av begäran om rättelse på det sätt som anges i förvaltningslagen.

2 Propositionens konsekvenser

Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att förbättra de finländska högskolornas möjligheter till utbildningsexport och att göra den mångsidigare. För de finländska högskolorna skapar införandet av studieavgifter bättre förutsättningar än för närvarande att konkurrera på den internationella utbildningsmarknaden. Ur högskolornas synvinkel förenklas genomförandet av uppdragsutbildningen, då de inte behöver ansvara för huruvida beställaren tar ut avgifter av de studerande som deltar i utbildningen i enlighet med lagstiftningen i beställarens placeringsstat eller i enlighet med beställarens praxis. De ekonomiska konsekvenserna av den växande utbildningsexporten beror på den globala efterfrågan på utbildning och på hur aktivt högskolorna utnyttjar de nya verksamhetsmöjligheterna.

Utifrån de nordiska ländernas erfarenheter kan man uppskatta att införandet av en studieavgift minskar antalet utländska sökande och nya studerande från länder utanför EU/EES-området, åtminstone under de första åren. Samtidigt minskar andelen studerande från länder utanför EU/EES-området i förhållande till alla utländska studerande. Huruvida avgiftsbelagda studier inverkar på antalet utländska studerande är i stor utsträckning beroende av storleken på de studieavgifter som tas ut.

Könsfördelningen bland studerande från länder utanför EU/EES-området avviker i någon mån från den allmänna könsfördelningen bland högskolestuderande. Majoriteten av alla studerande, drygt 50 %, är kvinnor. Av studerande från länder utanför EU/EES-området är 60 % män. Propositionens könsrelaterade konsekvenser är svåra att bedöma. Propositionen kan ha ringa konsekvenser för könsfördelningen bland högskolestuderandena, beroende på vilken inverkan avgifterna överhuvudtaget har på antalet utländska studerande och deras könsfördelning.

Ett minskat antal utländska studerande kan ha negativa följder för särskilt internationaliseringen av de högskolor som tidigare har antagit ett stort antal studerande som är intresserade av gratis utbildning och som kommer från länder utanför EU/EES-området. Införandet av avgifter kan dock få EU/EES-medborgarnas andel av studerandena att öka.

Högskolorna kan med hjälp av storleken på studieavgifterna och marknadsföringsåtgärder påverka antalet utländska studerande. Den nya konkurrenssituationen kan synas som problem med att locka nya studerande vid vissa högskolor i synnerhet omedelbart efter det att avgifterna har införts och detta kan även ha konsekvenser för personalen. Införandet av studieavgifter framhäver dock betydelsen av utbildningens kvalitet som konkurrensfaktor, om högskolorna inte konkurrerar om studerandena med ytterst låga avgifter.

Införandet av studieavgifter innebär möjligheter att bredda högskolornas finansieringsgrund. Om högskolorna väljer att införa studieavgifter som ligger vid den nedre gränsen, blir deras betydelse mindre vid breddningen av finansieringsgrunden.

De studieavgifter som tas ut av studerandena har inga konsekvenser för det totala beloppet av basfinansieringen av högskolorna. Intäkterna från avgifterna disponeras fortsättningsvis av högskolorna som tilläggsfinansiering för att utveckla utbildningens kvalitet och stödtjänster. Viktiga utvecklingsmål är bl.a. ett ökat utbud av undervisning i de inhemska språken och stärkande av kontakterna till arbetslivet. Uttagandet av avgifterna och utvecklandet av stipendiesystemen orsakar i viss utsträckning administrativt merarbete och administrativa merkostnader för högskolorna.

RP 77/2015 rd

Intäkterna från studieavgifterna beror på i vilken riktning antalet studerande som kommer från länder utanför EU/EES-området utvecklas och på storleken på de avgifter som högskolorna tar ut. Därför är det svårt att bedöma det totala beloppet av intäkterna.

År 2014 inledde sammanlagt 3 670 studerande som kommer från länder utanför EU/EES-området och som avlägger lägre eller högre högskoleexamen sina studier vid yrkeshögskolor och universitet. Om man uppskattar att antalet studerande från länder utanför EU/EES-området minskar från nuvarande med ca en tredjedel, kommer ca 2 500 studerande att omfattas av studieavgiften 2017. Studieavgifterna beror inte endast på i vilken riktning antalet studerande utvecklas, utan även på studieavgifternas storlek och studietider. Om högskolorna tar ut en minimiavgift enligt förslaget av studerandena, dvs. en studieavgift på 1 500 euro, uppgår inflödet av studieavgifter 2017 till knappt 2 miljoner euro. Om antalet studerande som inleder sina studier hålls på samma nivå varje år (2 500 studerande), uppgår inflödet av studieavgifter efter fem år till ca 10 miljoner euro per år. Om högskolorna tar ut en studieavgift på 8 000 euro, vilket allmänt gjordes i de program som deltog i det tidsbestämda försöket med terminsavgifter, uppgår inflödet av studieavgifter 2017 till ca 10 miljoner euro. Om antalet studerande hålls på samma nivå varje år, uppgår inflödet av studieavgifter efter fem år till ca 55 miljoner euro per år. Högskolornas intäkter minskar med kostnaderna för stipendiesystemen och annat administrativt arbete, t.ex. uttagandet av avgifter.

I Finland har det tills vidare inte heltäckande utretts vilken betydelse de utländska studerandena har för nationalekonomin, så att det i utredningen skulle ha beaktats studerandenas konsumtion i Finland, kostnaderna för utbildningen och stödtjänsterna samt sysselsättningen av de studerande på den finländska arbetsmarknaden. Enligt utredningar som gjorts i flera europeiska länder, bl.a. i Danmark, gagnar utländska studerande, särskilt studerande på magisternivå, tydligt nationalekonomin, även om deras studier stöds genom offentliga medel.

Statens ekonomiska forskningscentral VATT har utrett kostnaderna för utländska högskolestuderandes studietid och deras ekonomiska verksamhet i Finland (VATT promemorior 46/2015). Enligt utredningen föranleder utländska studerande betydande kostnader för högskolorna. Kostnaderna uppgår till i genomsnitt 7 000 euro per år och studerande. Resultaten gav vid handen att under den tid studierna pågår överskrider kostnaderna tillsammans med de inkomstöverföringar som utländska studerande får den ekonomiska nytta som de utländska studerandenas ekonomiska aktivitet genererar via skatteinkomster till den offentliga sektorn i Finland. I utredningen konstateras dock att någon tillförlitlig bild av förhållandet mellan kostnad och nytta på kort sikt när det gäller utländska studerandes utbildning inte kunde uppnås i denna granskning.

VATT:s utredning omfattar inte utländska studerandes effekter på den finska ekonomin efter studietiden. I nuläget finns det inte tillräckligt med information att tillgå i fråga om utländska examensstuderandes sysselsättning i Finland efter avlagd examen för att på ett heltäckande sätt beskriva de ekonomiska effekter som utländska studerande medför. Det är dock möjligt att bedöma att den potentiella nyttan av utländska studerande uppkommer via ekonomisk aktivitet först efter det att de har avlagt examen.

De studerande som kommer från länder utanför EU/EES-området och som studerar inom en utbildning på främmande språk deltar genom studieavgiften i kostnaderna för sin utbildning. Oberoende av nationalitet ska det för studerande även i fortsättningen finnas gratis utbildning som leder till en finsk- eller svenskspråkig examen. Genom högskolornas stipendiesystem är det möjligt att stödja studierna för studerande inom den avgiftsbelagda utbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet följer med vilken effekt införandet av studieavgifter har och inflödet av intäkter från avgifterna till högskolorna samt utvärderar hur lagstiftningen fun-

gerar i fråga om främjandet av utbildningsexporten. Undervisnings- och kulturministeriet kommer att tillsätta en uppföljnings- och utvärderingsgrupp för detta ändamål.

3 Beredningen av propositionen

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering införs terminsavgifter för studerande från länder utanför EU- och EES-området, och utexaminerade uppmuntras att stanna kvar i Finland och arbeta t.ex. med stöd av en skatteavdragsrätt. Främjande åtgärder för att internationella studerande som studerat i Finland ska sysselsättas i Finland vidtas och satsningar på kunskaper i finska görs. Enligt regeringens beslut om spetsprojekt inom kompetens och utbildning ska hindren för utbildningsexport undanröjas på alla utbildningsnivåer.

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet. De lagförslag som ingår i propositionen har behandlats av regeringens ministerarbetsgrupp för kompetens och utbildning.

Statsminister Alexander Stubbs regering beredde ett utkast till regeringsproposition om studieavgifter, och propositionen skickades hösten 2014 på remiss till de viktigaste ministerierna, Utbildningsstyrelsen, Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO, universiteten, yrkeshögskolorna, Finlands universitet UNIFI rf, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, studentorganisationer och centrala arbetsmarknadsorganisationer. Enligt utkastet tar samtliga högskolor ut en studieavgift på minst 4 000 euro. I utkastet föreslogs även att bestämmelserna om uppdragsutbildning preciseras så att möjligheterna att anordna uppdragsutbildning förbättras. Ändringarna föreslogs träda i kraft vid ingången av 2016.

Sammanlagt 44 remissinstanser understödde förslaget om att införa en studieavgift. Av remissinstanserna föreslog dock 18 att man skulle låta högskolorna bestämma om uttagandet av studieavgifter och avgiftens storlek eller att den nedre gränsen för studieavgifterna sänks från föreslagna 4 000 euro.

Sammanlagt 22 remissinstanser, största delen studentorganisationer, motsatte sig förslaget. Det ansågs att förslaget äventyrar högskolornas internationaliseringsprocess och att det strider mot principen om avgiftsfri utbildning. Man trodde inte heller att studieavgifterna skulle generera inkomster, utan förslaget ansågs ha skadliga ekonomiska och samhällsliga följder.

Understödet för förslaget om uppdragsutbildning var stort.

I flera yttranden föreslogs det att en senareläggning av ikraftträdandet bör övervägas så att högskolorna kan förbereda sig för införandet av studieavgifter.

Beredningen av propositionen har fortsatt utifrån riktlinjerna i statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram och remissresponsen.

Det förslag till proposition som tidigare varit på remiss har ändrats så att högskolorna får mera prövningsrätt när det gäller att bestämma storleken på studieavgifterna. Det föreslås att studieavgiftens nedre gräns ska vara 1 500 euro per läsår. I propositionen har även beaktats responsen om lagarnas ikraftträdande och preciserats motiveringen i propositionen.

Förslaget om utvecklingsplanen för utbildning och forskning har sänts på remiss separat till sammanlagt 35 instanser som företräder utbildning och forskning. Sammanlagt 26 yttranden lämnades. Sammanlagt 6 av remissinstanserna motsatte sig förslaget. Propositionen ansågs försämra utnyttjandet av intressentgruppernas sakkunskap och deras påverkningmöjligheter.

De flesta av remissinstanserna framhävde behovet av en öppen, inkluderande beredning och en utbildnings- och vetenskapspolitisk diskussion om målen på längre sikt.

I samband med beredningen har även säkerställts att samtliga universitet förhåller sig positivt till preciseringen av 82 § i universitetslagen.

4 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016. Det föreslås att bestämmelserna om studieavgifter är förpliktande för högskolorna och att de börjar tillämpas på studerande som inleder sina studier först den 1 augusti 2017 eller senare, för att högskolorna ska ha tillräckligt med tid för att utveckla andra rutiner som gäller stipendiesystem och uttagandet av studieavgifter samt för marknadskommunikation och rekrytering. Det är nödvändigt att reservera tid för högskolorna att förbereda sig för att universitetens och yrkeshögskolornas konkurrenskraft och framgång på den utländska utbildningsmarknaden ska garanteras. Högskolorna bör kunna informera sökandena om studieavgifterna i god tid innan ansökningstiden löper ut, för att högskolorna ska nå de sökande som är beredda att ta emot en avgiftsbelagd studieplats.

5 Förhållande till grundlagen

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. De bestämmelser i grundlagen som gäller likabehandling och förbud mot diskriminering hindrar inte all åtskillnad mellan människor. Det väsentliga är om det är möjligt att motivera åtskillnaden mellan människor på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna (t.ex. GrUU 44/2010, GrUU 18/2010 och GrUU 46/2006). I ett grundlagsperspektiv tillåter ett godtagbart skäl särbehandling när det gäller såväl direkt som indirekt diskriminering (GrUU 10/2003). I grundlagsutskottets praxis har som godtagbar grund för åtskillnad ansetts tillgodoseendet av en annan grundläggande fri- och rättighet. Som godtagbara grunder har också ansetts andra betydande offentliga eller samhälleliga intressen. Vid bedömningen av särbehandling måste uppmärksamhet fästas inte bara vid om en viss åtgärd är godtagbar för att nå ett visst mål, utan också vid om regleringen är rätt proportionerad. Riksdagens grundlagsutskott har i samband med detta påpekat att de godtagbara argumenten också måste stå i ett sakligt och nära samband med lagens syfte (GrUU 44/2010).

Enligt propositionen försätts medborgare från EU/EES-området och därmed jämförbara personer i en mer fördelaktig ställning än medborgare från andra stater. Bestämmelsen hänför sig till rättsakter och skyldigheter som binder Finland som medlem i Europeiska unionen och bygger på ömsesidighet. Riksdagens grundlagsutskott har i sina utlåtanden sett detta som ett acceptabelt skäl enligt grundlagens 6 § 2 mom. för att särbehandla medborgare i olika länder (t.ex. GrUU/22/2004 rd, GrUU 6/2008 och GrUU 11/2009 rd). Enligt propositionen kan studieavgifter inte heller tas ut av studerande som stadigvarande bor i Finland, dvs. studerande som har kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta eller av sådana personers familjemedlemmar. Dessa studerande kan anses ha sådan anknytning till Finland som talar för att den avgiftsfria utbildningen också ska omfatta dem.

Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Enligt bestämmelsen tryggas rättigheten inte som en subjektiv rättighet utan enligt vad som regleras i lag. Enligt förarbetena till grundlagen (RP 309/1993) är bestämmelsen inte ett hinder för att ta

RP 77/2015 rd

ut utbildningsavgifter och förutsätter inte heller ett studiestödssystem, om det på något annat sätt är möjligt att se till att de som har det sämst har en realistisk möjlighet till utbildning.

Enligt förslaget om studieavgifter ska högskolorna ha ett stipendiesystem genom vilket studierna för dem som deltar i avgiftsbelagd examensutbildning stöds. Det kan därmed inte anses att de föreslagna bestämmelserna i strid med grundlagen utesluter medellösa från högskolestudier. Lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i universitetslagen (558/2009) 91 §,
ändras 9 § och 82 § 4 mom., sådana de lyder i lag 960/2015, samt
fogas till lagen en ny 10 §, i stället för den 10 § som gällt temporärt, som följer:

9 §

Uppdragsutbildning

Ett universitet kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdagsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller för sådana personers familjemedlemmar. Uppdragsutbildning kan inte heller ordnas för personer som har i utlänningslagen (301/2004) avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta eller för sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. På studerande som deltar i uppdagsutbildning tillämpas 37, 37 a, 37 b, 43 a–43 d, 45, 45 a, 45 b, 82, 83, 83 a, 84, 84 a, 85 och 86 § i denna lag.

Den undervisning som ges som uppdagsutbildning ska anknyta till sådan utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet har examensrätt för. Uppdragsutbildning får inte ordnas så att den inverkar negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet ger. Universitetet ska av den som beställer utbildningen ta ut en sådan avgift för ordnandet av uppdagsutbildningen som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen. Den som har beställt utbildningen har rätt att av de studerande som deltar i uppdagsutbildningen ta ut avgifter i enlighet med lagstiftningen i beställarens placeringsstat eller i enlighet med beställarens praxis.

10 §

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

Universitetet ska ta ut en avgift på minst 1 500 euro per läsår av studerande som antagits till en utbildning som ges på något annat språk än finska eller svenska och som leder till lägre eller högre högskoleexamen. Universitetet beslutar om de arrangemang som hänför sig till uttagandet av avgiften.

Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd

av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 9 §.

Universitetet ska ha ett stipendiesystem för att stödja studerande som deltar i avgiftsbelagd examensutbildning.

82 §

Omprövnings- och rättelseförfarande

En studerande kan muntligen eller skriftligen begära rättelse av bedömningen av någon annan studieprestation än en sådan som nämns i 3 mom., eller av tillgodoräkandet av studier som genomförts någon annanstans eller av kunnande som visats på något annat sätt. En begäran om rättelse som gäller bedömningen av en studieprestation ska framställas till den lärare som gjort bedömningen inom 14 dagar från den tidpunkt då den studerande har haft möjlighet att ta del av bedömningsresultaten och av tillämpningen av bedömningsgrunderna på honom eller henne. En begäran om rättelse som gäller tillgodoräkande ska framställas till den som fattat beslutet inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Omprövning av ett beslut som fattats med anledning av en begäran om rättelse enligt detta moment får inom 14 dagar begäras hos examensnämnden eller något annat organ som förordnats sköta uppgiften, på det sätt som anges i förvaltningslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 10 § tillämpas på studerande som inleder sina studier den 1 augusti 2017 eller senare. Ett universitet får dock om det så önskar tillämpa 10 § på studerande som har inlett sina studier efter ikraftträdandet av lagen.

2.

Lag

om ändring av yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i yrkeshögskolelagen (932/2014) 63 §,
ändras 13 § samt
fogas till lagen en ny 13 a § som följer:

13 §

Uppdragsutbildning

En yrkeshögskola kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (uppdragsutbildning).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller för sådana personers familjemedlemmar. Uppdragsutbildning kan inte heller ordnas för personer som har i utlänningslagen (301/2004) avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta eller för sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. På studerande som deltar i uppdragsutbildning tillämpas 25—27, 33—40 och 57—61 § i denna lag.

Den undervisning som ges som uppdragsutbildning ska anknyta till den utbildningsuppgift som anges i tillståndet för yrkeshögskolan. Uppdragsutbildningen får inte inverka negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som yrkeshögskolan ger. Yrkeshögskolan ska av den som beställer utbildningen ta ut en sådan avgift för ordnandet av uppdragsutbildningen som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen. Den som har beställt utbildningen har rätt att av de studerande som deltar i uppdragsutbildningen ta ut avgifter i enlighet med lagstiftningen i beställarens placeringsstat eller i enlighet med beställarens praxis.

13 a §

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

Yrkeshögskolan ska ta ut en avgift på minst 1 500 euro per läsår av studerande som antagits till en utbildning som ges på något annat språk än finska eller svenska och som leder till yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen. Yrkeshögskolan beslutar om de arrangemang som hänför sig till uttagandet av avgiften.

Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som

RP 77/2015 rd

har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 13 §.

Yrkeshögskolan ska ha ett stipendiesystem för att stödja studerande som deltar i avgiftsbelagd examensutbildning.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Bestämmelserna i 13 a § tillämpas på studerande som inleder sina studier den 1 augusti 2017 eller senare. En yrkeshögskola får dock om den så önskar tillämpa 13 a § på studerande som har inlett sina studier efter ikraftträdandet av lagen.

Helsingfors den 22 oktober 2015

Statsminister

Juha Sipilä

Undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Laasonen

1.

Lag

om ändring av universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i universitetslagen (558/2009) 91 §,
ändras 9 § och 82 § 4 mom., sådana de lyder i lag 960/2015, samt
fogas till lagen en ny 10 §, i stället för den 10 § som gällt temporärt, som följer:

Gällande lydelse

9 §

Uppdragsutbildning

Ett universitet kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdagsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämfställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller för sådana personers familjemedlemmar. Uppdragsutbildning kan inte heller ordnas för personer som har EU-blåkort enligt utlänningslagen (301/2004), kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta eller för sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. På dem som deltar i uppdagsutbildning tillämpas 37, 37 a, 37 b, 43 a—43 d, 45, 45 a, 45 b, 82, 83, 83 a, 84, 84 a, 85 och 86 § i denna lag.

Den undervisning som ges som uppdags-

Föreslagen lydelse

9 §

Uppdragsutbildning

Ett universitet kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdagsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämfställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller för sådana personers familjemedlemmar. Uppdragsutbildning kan inte heller ordnas för personer som har *i utlänningslagen (301/2004) avsett EU-blåkort*, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller *EU-uppehållstillstånd* för varaktigt bosatta eller för sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. På studerande som deltar i uppdagsutbildning tillämpas 37, 37 a, 37 b, 43 a—43 d, 45, 45 a, 45 b, 82, 83, 83 a, 84, 84 a, 85 och 86 § i denna lag.

Den undervisning som ges som uppdags-

Gällande lydelse

utbildning ska anknyta till sådan utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet har examensrätt för. Uppdragsutbildning får inte ordnas så att den inverkar negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet ger. Universitetet ska för ordnandet av uppdragsutbildningen *ta ut en avgift* som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen.

Föreslagen lydelse

utbildning ska anknyta till sådan utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet har examensrätt för. Uppdragsutbildning får inte ordnas så att den inverkar negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som universitetet ger. Universitetet ska *av den som beställer utbildningen ta ut en sådan avgift* för ordnandet av uppdragsutbildningen som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen. *Den som har beställt utbildningen har rätt att av de studerande som deltar i uppdragsutbildningen ta ut avgifter i enlighet med lagstiftningen i beställarens placeringsstat eller i enlighet med beställarens praxis.*

10 §

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

Universitetet ska ta ut en avgift på minst 1 500 euro per läsår av studerande som antagits till en utbildning som ges på något annat språk än finska eller svenska och som leder till lägre eller högre högskoleexamen. Universitetet beslutar om de arrangemang som hänför sig till uttagandet av avgiften.

Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 9 §.

Universitetet ska ha ett stipendiesystem för att stödja studerande som deltar i avgiftsbelagd examensutbildning.

82 §

Omprövnings- och rättelseförfarande

82 §

Omprövnings- och rättelseförfarande

Gällande lydelse

En studerande kan muntligen eller skriftligen begära rättelse av bedömningen av någon annan studieprestation än en sådan som nämns i 3 mom., eller av tillgodoräknandet av studier som genomförts någon annanstans eller av kunnande som visats på något annat sätt. En begäran om rättelse som gäller bedömningen av en studieprestation ska framställas till den lärare som gjort bedömningen inom 14 dagar från den tidpunkt då den studerande hade möjlighet att ta del av bedömningsresultaten och av tillämpningen av bedömningsgrunderna på honom eller henne. En begäran om rättelse som gäller tillgodoräknande ska framställas till den som fattat beslutet inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Omprövning av ett beslut som fattats med anledning av en begäran om rättelse enligt detta moment får begäras hos examensnämnden eller något annat organ som förordnats sköta uppgiften, på det sätt som anges i förvaltningslagen.

91 §

Utvecklingsplan för utbildning och forskning

Statsrådet godkänner för ett visst antal år åt gången en utvecklingsplan för utbildning och forskning, som anger universitetens allmänna utvecklingsmål. Närmare bestämmelser om planen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

En studerande kan muntligen eller skriftligen begära rättelse av bedömningen av någon annan studieprestation än en sådan som nämns i 3 mom., eller av tillgodoräknandet av studier som genomförts någon annanstans eller av kunnande som visats på något annat sätt. En begäran om rättelse som gäller bedömningen av en studieprestation ska framställas till den lärare som gjort bedömningen inom 14 dagar från den tidpunkt då den studerande *har haft* möjlighet att ta del av bedömningsresultaten och av tillämpningen av bedömningsgrunderna på honom eller henne. En begäran om rättelse som gäller tillgodoräknande ska framställas till den som fattat beslutet inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Omprövning av ett beslut som fattats med anledning av en begäran om rättelse enligt detta moment får *inom 14 dagar* begäras hos examensnämnden eller något annat organ som förordnats sköta uppgiften, på det sätt som anges i förvaltningslagen.

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 10 § tillämpas på studerande som inleder sina studier den 1 augusti 2017 eller senare. Ett universitet får dock om det så önskar tillämpa 10 § på studerande som har inlett sina studier efter ikraftträdandet av lagen.

2.

Lag

om ändring av yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i yrkeshögskolelagen (932/2014) 63 §,
ändras 13 § samt
fogas till lagen en ny 13 a § som följer:

Gällande lydelse

13 §

Uppdragsutbildning

En yrkeshögskola kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdagsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller för sådana personers familjemedlemmar. Uppdragsutbildning kan inte heller ordnas för personer som har EU-blåkort enligt utlänningslagen (301/2004), kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta eller för sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. På studerande som deltar i uppdagsutbildning tillämpas 25–27, 33–40 och 57–61 § i denna lag.

Den undervisning som ges som uppdagsutbildning ska anknyta till den utbildningsuppgift som anges i tillståndet för yrkeshögskolan. Uppdragsutbildningen får inte inverka

Föreslagen lydelse

13 §

Uppdragsutbildning

En yrkeshögskola kan ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdagsutbildning*).

Uppdragsutbildning kan inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller för sådana personers familjemedlemmar. Uppdragsutbildning kan inte heller ordnas för personer som har *i utlänningslagen (301/2004) avsett* EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta eller för sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. På studerande som deltar i uppdagsutbildning tillämpas 25–27, 33–40 och 57–61 § i denna lag.

Den undervisning som ges som uppdagsutbildning ska anknyta till den utbildningsuppgift som anges i tillståndet för yrkeshögskolan. Uppdragsutbildningen får inte inverka

Gällande lydelse

negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som yrkeshögskolan ger. Yrkeshögskolan ska för ordnandet av uppdragsutbildningen ta ut en avgift som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen.

Föreslagen lydelse

negativt på den utbildning för grund- eller påbyggnadsexamen som yrkeshögskolan ger. Yrkeshögskolan ska *av den som beställer utbildningen ta ut en sådan avgift* för ordnandet av uppdragsutbildningen som åtminstone täcker kostnaderna för utbildningen. *Den som har beställt utbildningen har rätt att av de studerande som deltar i uppdragsutbildningen ta ut avgifter i enlighet med lagstiftningen i beställarens placeringsstat eller i enlighet med beställarens praxis.*

13 a §

Avgifter som tas ut för sådan utbildning på främmande språk som leder till examen

Yrkeshögskolan ska ta ut en avgift på minst 1 500 euro per läsår av studerande som antagits till en utbildning som ges på något annat språk än finska eller svenska och som leder till yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen. Yrkeshögskolan beslutar om de arrangemang som hänför sig till uttagandet av avgiften.

Avgift tas dock inte ut av medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller av personer som jämföras med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller av sådana personers familjemedlemmar. Avgift tas inte heller ut av personer som har i utlänningslagen avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller av sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen. Avgift tas inte heller ut av studerande som deltar i uppdragsutbildning enligt 13 §.

Yrkeshögskolan ska ha ett stipendiesystem för att stödja studerande som deltar i avgiftsbelagd examensutbildning.

63 §

Utvecklingsplan för utbildning och forskning

Statsrådet godkänner för ett visst antal år (upphävs)

RP 77/2015 rd

Gällande lydelse

åt gången en utvecklingsplan för utbildning och forskning, som anger yrkeshögskolornas allmänna utvecklingsmål. Närmare bestämmelser om planen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Bestämmelserna i 13 a § tillämpas på studerande som inleder sina studier den 1 augusti 2017 eller senare. En yrkeshögskola får dock om den så önskar tillämpa 13 a § på studerande som har inlett sina studier efter ikraftträdandet av lagen.